

“Hoe meer je weet, hoe meer je ziet”

Het ruim honderd jaar oude Museon is zijn oorspronkelijke karakter als onderwijsgericht educatief museum altijd trouw gebleven. Dit blijkt wel uit de vele jeugd die het museum bezoekt. Het komt daarnaast naar voren in de wijze waarop het museum actuele thema's behandelt met behulp van zijn brede collectie en interactieve middelen. Het Museon werkt veel samen met buitenlandse partners waardoor het speciale tentoonstellingen kan organiseren die anders niet mogelijk zouden zijn.

door: Gabor Mooij

In 1904 kwam Frits van Paasschen, directeur van het Haagse dagblad 'de Avondpost' met een idee voor een museum voor de nijverheid. Dat moest een museum worden, waar kinderen konden zien hoe de productie van alledaagse goederen eruit zag en hoe apparaten werkten. Dit leidde tot de oprichting van de Vereeniging ten bate van het Onderwijs, waarna in 1909 het Museum ten bate van het Onderwijs ontstond. In 1920 nam de gemeente Den Haag het museum over dat de naam Museum voor het Onderwijs kreeg. Het museum bleef lang onder die naam bekend totdat het zich in 1986 in het huidige toen nieuwe gebouw vestigde. Sindsdien draagt het museum de naam Museon. “We zijn altijd een educatief museum gebleven. De onderwerpen die we laten zien, zijn onderwerpen die in het onderwijs worden behandeld en die in de samenleving spelen. Wat we doen, is cultuureducatie. Dat wil zeggen dat onze collecties een belangrijke rol spelen bij de onderwerpen die we presenteren”, vertelt Bert Molsbergen, directeur van het Museon.

Een andere taak van het Museon is het populariseren van de wetenschap. Molsbergen: “In onze zalen hebben we onder andere speciale zitplekken met monitoren en koptelefoons. Bezoekers kunnen daar zien en horen waarom wetenschappers voor hun vakgebied gekozen hebben.”

Ontdekkingsreis

Het Museon ligt aan de rand van het Haagse Statenkwartier ingeklemd tussen het monumentale Gemeentemuseum en het Omniversum. De bezoeker kan op de begane grond de bijzondere tentoonstellingen van het museum bekijken. Voor de vaste collectie moet hij of zij naar de eerste verdieping. Daar zijn ook een aantal kleine zalen met vaste exposities over speciale onderwerpen. Een voorbeeld is een zaal over de Nederlandse kustbewoners uit de prehistorie. Hier bevinden zich reconstructies van een man, een vrouw en kind die 5500 jaar geleden leefden op de plaats van de huidige Haagse nieuwbouwwijk Ypenburg.

Eric van Dooren, hoofd marketing en communicatie van het Museon: “We gebruiken die kleine zalen op de eerste verdieping in de ochtenden als leslokaal. Het mooie daarbij is dat de conservatoren les geven over de expositie die zij zelf hebben samengesteld.”

In totaal beschikt het Museon over twintig zalen. Het museum zet de zalen ook in voor zakelijk gebruik en lezingen. “Hiervan maken de ministeries, instituten en bedrijven gebruik. Dit is voor ons wel een nevenactiviteit. De tentoonstellingen zijn onze kernactiviteit”, aldus Molsbergen.

Bijzonder zijn de wekelijkse dinsdagmiddaglezingen in het museum. “Deze vinden plaats in de grote zaal van het museum die zich onder de grond van de entreehal bevindt. Hierin kunnen 300 mensen. De lezingen gaan over onderwerpen met raakvlakken met het museum en worden verzorgd door mensen van binnen en buiten het museum”, vertelt Van Dooren.

Het Museon is zo ingericht dat er steeds een verhaal wordt verteld. Dit gebeurt met de collectie en met foto's, maquettes, reconstructies van mensen en dieren uit vroeger tijden en met animaties. Hierbij past het museum veel interactieve middelen toe. “We zien het museum als een soort ontdekkingsreis. Je kunt het Museon vergelijken met Discovery Channel. We bieden een zelfde soort programma's aan. Onze achterliggende filosofie is: hoe meer je weet, hoe meer je ziet”, merkt Van Dooren op. In het Museon zijn veel toepassingen voor kinderen zoals monitoren op hun ooghoogte en knutselhoeken. Het grootste deel van de bezoekers van het mede daardoor levendige museum bestaat uit jeugd. “Onze belangrijkste doelgroepen zijn scholieren van basisscholen en uit het voortgezet onderwijs en gezinnen. We hebben nu jaarlijks gemiddeld 180.000 bezoekers. Het gaat om 100.000 tot 110.000 leden van gezinnen. Daarnaast komen er 60.000 scholieren die onze museumlessen bezoeken of die hier komen in het kader van een culturele schoolreis. Verder

ontvangen we 10.000 bezoekers die lezingen bijwonen of die deelnemen aan activiteiten zoals workshops. Van de basisscholen in Den Haag komt hier 95 procent langs”, licht directeur Molsbergen toe.

Onderwerpen

De collectie van het Museon is heel breed. Ze bestaat uit voorwerpen op het gebied van geologie, biologie, geschiedenis & archeologie, natuurkunde & techniek en volkenkunde. Opvallend zijn onder andere een glazen vloer met daaronder vondsten uit de Romeinse tijd, een geraamte van de reusachtige vleesetende dinosauriër Allosaurus en een reconstructie van het enorme uitgestorven landzoogdier Andrewsarchus. Ook kunnen bezoekers er bijvoorbeeld een gefoon zien, een apparaat om aardbevingen te meten, en allerlei voorwerpen die mensen meenamen toen ze aan het begin van de 20ste eeuw emigreerden.

“We zijn uniek in Nederland, omdat we zowel aandacht schenken aan alfa-, als aan bèta-wetenschappen. Daardoor kunnen we onderwerpen vanuit verschillende perspectieven belichten”, benadrukt Molsbergen enthousiast.

Van Dooren: “Bij het kiezen van onderwerpen bestuderen we welke ontwikkelingen er spelen in de maatschappij en welke daarvan interessant zijn voor tentoonstellingen. Denk bijvoorbeeld aan globalisering, de multiculturele samenleving, immigratie, communicatie en klimaatveranderingen. Daarnaast schenken we aandacht aan de jeugdcultuur om zo goed mogelijk aan te sluiten op het tijdsbeeld.”

Molsbergen stelt dat het Museon zorgt voor een aanvulling op wat in de scholen gebeurt. “We laten ons inspireren door wat in het onderwijs speelt. Zo sluiten we met onze thema's bijvoorbeeld aan op de canon van Nederland, een richtsnoer dat scholen gebruiken om historische en culturele onderwerpen te behandelen. Voor het voortgezet onderwijs leveren we maatwerk in de vorm van speciale onderwerpen waar de vakdocenten om vragen.”

Geldstroom

Oorspronkelijk hoorde het Museon bij de gemeente Den Haag. Het museum is nu zelfstandig. “We draaien zonder verlies. Onze belangrijkste inkomstenbron is subsidie van de gemeente. Dat is niet genoeg en daarom hebben we een derde geldstroom die bestaat uit bijdragen van maatschappelijke fondsen en uit sponsoring door bedrijven. Verder krijgen we subsidies van de rijksoverheid voor speciale projecten. Een voorbeeld daarvan is de digitalisering van de tekeningen uit onze collectie Japanse kampen voor de website het Geheugen van Nederland. Onze inkomsten bestaan voor 65 procent uit subsidie en voor 35 procent uit derdengeld. Entreegeld vormt maar een fractie van onze inkomsten”, verduidelijkt Molsbergen.

Het Museon hoort bij de beter bezochte musea in Nederland. Molsbergen: “Natuurlijk streven we altijd naar meer bezoekers, maar we houden wel in het oog dat we een educatieve doelstelling hebben en geen recreatieve. We zijn geen pretpark, hoewel we natuurlijk wel verrassend en leuk willen zijn voor onze bezoekers.”

Het museum werkt zowel met vaste krachten als met vrijwilligers. “We hebben hier 60 formatieplaatsen en 70 vrijwilligers. In onze museumwinkel werken bijvoorbeeld alleen vrijwilligers”, zegt Molsbergen.

Verder heeft het Museon een actieve vereniging van vrienden. Deze bestaat al ruim 50 jaar. De vereniging heeft zo'n 2400 leden. Hiermee staat zij in de top tien van grootste vriendenverenigingen van musea in Nederland. “De vereniging is er zowel voor het Museon als het Omniversum en draagt veel bij aan de popularisering van het museum. Onder andere doordat de vrienden mondeling reclame voor ons maken”, zegt Molsbergen.

Partners

Op het gebied van cultuur, natuur en techniek werkt het Museon samen met partners uit andere Europese landen. “Dat is nodig om interactieve tentoonstellingen met kostbare presentaties te kunnen financieren. Deze tentoonstellingen reizen langs de verschillende deelnemende musea, waaronder het Museon. We financieren de tentoonstellingen gezamenlijk en ontwikkelen deze ook samen”, legt Molsbergen uit. “Een bijkomend voordeel is dat we zo kennis uitwisselen. Het gaat daarbij ook om kennis op marketinggebied”, vult Van Dooren aan.

Daarnaast werkt het Museon ook op een andere manier samen met internationale instellingen. “We hebben hier jaarlijks een tentoonstelling met bekroonde natuurfoto's (‘BBC Wildlife Photographer of the Year Competition’), waarbij we samenwerken met het National History Museum in Londen. Daarnaast hebben we ook ieder jaar de fototentoonstelling WNF-Ranger met de beste natuurfoto's

van kinderen tot en met vijftien jaar. Deze stellen wij samen in samenwerking met het Wereld Natuur Fonds”, vertelt Van Dooren.

Interactief

Het museum bevordert interactie. Zo bevindt zich op het kaartje voor het museum een speciale barcode. Van Dooren: “Hiermee kan de bezoeker inloggen op een pc. De eerste keer dat hij of zij dat doet, vraagt de pc zijn naam. Vervolgens wordt hij of zij op iedere pc begroet met zijn of haar eigen naam.”

Het Museon stimuleert ook de interactie tussen de bezoekers. “Daarvoor bieden we bijvoorbeeld educatieve games die bezoekers samen kunnen doen. Deze moeten kinderen aanmoedigen samen te werken met andere kinderen of volwassenen”, licht Van Dooren toe.

Van Dooren beklemtoont dat interactie belangrijk is om thema's tot leven te brengen voor de bezoekers. “Het moet leuk zijn om naar het museum te gaan. Daarnaast is de jeugd gewend aan het gebruik van interactieve middelen.”

Het Museon moet volgens Van Dooren zo authentiek mogelijk zijn. “We willen de echte voorwerpen laten zien.” Daarnaast maakt het museum ook veel gebruik van virtuele middelen om de collectie in beeld te brengen. Molsbergen: “Op de nieuwe website tonen we bijvoorbeeld al voorwerpen uit de collectie.”

Volgens Van Dooren gaat het om het zo goed mogelijk benaderen van het publiek. “Het gaat daarbij om de beleving met elkaar, dus samen iets beleven.”

Het Museon heeft een digitale nieuwsbrief over onder andere nieuwe exposities. Geïnteresseerden kunnen zich hierop gratis abonneren door een mailtje te sturen naar info@museon.nl.